

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

a) Deo aktivnosti RRA je već obrađen u odeljku II ovog izveštaja koji se bavi implementacijom postojećih zakona (vidi tačku 2 – Zakon o radiodifuziji).

b) Na sajtu RRA je 01. 12. 2009. objavljeno obaveštenje o izdavanju dozvola za radiodifuzne stanice. Njime se emiteri, kojima je 29.12.2008. godine izdata dozvola za lokalno, regionalno i emitovanje na području Grada Beograda, a čija su rešenja konačna, upućuju da se obrate RRAu radi postupka izdavanja dozvola za radiodifuzne stanice.

c) U medijima je tokom decembra moglo da se pročita da je RRA napravila Radnu verziju Pravilnika koji će regulisati emitovanje TV programa u kablovskim sistemima. Prema izjavama predstavnika RRA, tekst je dostavljen Udruženju kablovskih emitera i većim KDS kućama, nakon čega treba da uslede razgovori sa njima. Takođe, u daljem toku procesa donošenja ovog Pravilnika, predviđeni su i razgovori sa novinarskim udruženjima i civilnim sektorom, a zatim i usvajanje Pravilnika od strane Saveta RRA, koji će biti dostavljen Vladi na saglasnost. Iz medija se moglo saznati da se predloženim tekstom propisuje formular i način izdavanja dozvole za sve one programe koji inače nemaju dozvolu za emitovanje, a žele da budu u kablovskom distributivnom sistemu. Takođe su se mogle pročitati i neke informacije o postupku izdavanja dozvola – da bi neki program bio emitovan u kablovskom sistemu, najpre kablovski operater treba da zatraži dozvolu od RRA, a zatim će RRA direktno komunicirati sa proizvođačem programa, proučiti njegovu programsku šemu i sve što je neophodno za dobijanje dozvole.

Do zaključenja ovog Izveštaja, 31.12.2009, nije bilo informacija da li su razgovori između RRA i kablovskih operatera uopšte vođeni i kakvi su njihovi rezultati.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)

a) RATEL je 03.12.09. na svom sajtu objavio obaveštenje o terminima za izradu tehničke dokumentacije i izdavanje dozvola za radio stanice, koje se odnosi na emitere sa dozvolama za regionalna i lokalna područja. Podnosilac prijave je dužan da do 31.12.09. RATELu dostavi

svu potrebnu tehničku dokumentaciju, a RATEL će dozvole za radio stanicu(e) izdati do 12.02.2010.

b) U posmatranom periodu je završena Javna rasprava o Nacrtu Pravilnika o visini naknade za korišćenje radio frekvencija. Svi zainteresovani su imali mogućnost da do 11.12.09. upute RATELu svoje primedbe i predloge. Podsećamo da je Vlada odbila da da saglasnost na Odluku RATELa, od 21.07.09. godine, o privremenom smanjenju iznosa naknada za korišćenje radio-frekvencija u 2009. godini za emitere, u linearnom iznosu od 5%, nalažući izmene navedenog Pravilnika. Do zaključenja ovog Izveštaja, nije bilo informacija na sajtu RATELa da li su i koje primedbe usvojene i da li je konačan tekst Pravilnika usvojen od strane UO RATELa i poslat na saglasnost Vladi RS.

c) U posmatranom periodu, RATEL je, u skladu sa svojim ovlašćenjima koja vrši na osnovu Zakona o telekomunikacijama, doneo desetak rešenja o odlaganju roka za puštanje u rad radio stanica, kojima je tim emiterima dao dodatni rok za nabavljanje odgovarajuće tehničke opreme. UO RATELa je takođe doneo veći broj (preko 25) rešenja o zabrani rada radio stanica zbog neovlašćenog korišćenja radiofrekvencija. I jedno i drugo je za pohvalu, jer prvo pokazuje da je RATEL pravilno razumeo tešku ekonomsku situaciju emitera, a drugo je znak da je RATEL odlučan u borbi protiv radiodifuzne „piraterije“. Da bi došlo do pravih rezultata u suzbijanju nelegalnog emitovanja programa koji je u 2009. godini bio jedan od najtežih problema koji su opterećivali legalne emitere, pored angažovanja regulatornih tela, neophodna je i organizovana i koordinirana akcija svih nadležnih državnih organa. U okviru seta Vladinih interventnih mera za pomoć medijima u uslovima krize, mera koja se odnosila na suzbijanje nelegalnog emitovanja programa nije dala nikakve rezultate, pa su i nastojanja regulatornih tela, pre svega RATELa, imala značajno manje rezultate od očekivanih, a posledice su trpeli legalni emiteri čiji je položaj time bio dodatno ugrožen.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

a) U ovom periodu Narodna skupština je završila Drugo redovno zasedanje u 2009. godini, koje je trajalo od 06.10. - 29.12.09. U decembru su održane Šesta i Sedma sednica navedenog zasedanja, ali i završena Druga sednica, započeta još 26.10.09.

Druga sednica je bila izuzetno važna za medijski sektor. U danu za glasanje, 11.12.09, Narodna skupština je izabrala Gorana Pekovića za člana Saveta RRA iz reda domaćih nevladinih organizacija i udruženja građana, kao i 19 članova Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije - 7 iz redova narodnih poslanika i 12 na predlog RRA. Pored

toga, Parlament je usvojio Zakon o tajnosti podataka, Zakon o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakon o autorskom i srodnim pravima i Zakon o stečaju. Iako se nijedan od ovih zakona ne može svrstati u red striktno medijskih zakona, svi oni itekako utiču na rad medija, o čemu je bilo više reči u odeljku III ovog Izveštaja– Monitoring procesa usvajanja novih zakona.

Šesta sednica nije bila od značaja za medijski sektor.

U danu za glasanje *Sedme sednice*, 29.12.09, Narodna skupština je izabrala tri člana Saveta RRA i to: *Gorana Karadžića* na predlog Skupštine AP Vojvodine, *Svetozara Stojanovića* na predlog Konferencije univerziteta Srbije i *episkopa Jegarskog Porfirija Perića* na predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica. Sva tri člana su zapravo reizabrana, jer su i do sada bili članovi Saveta RRA (od 2005. godine), a mandat im traje narednih 6 godina. Tako je Savet RRA dobio 4 nova člana, računajući i *Pekovića*, izabranog 11.12.09. Na istoj sednici su, na predlog Vlade, usvojene i izmene Zakona o prekršajima, izmene Krivičnog zakonika i izmene Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, koje su, po mišljenju autora ovog Izveštaja, direktna posledica hrabrog istraživačkog novinarstva *Brankice Stanković* i ekipe “*Insajdera*” RTV B92. Izmene Zakona o prekršajima imaju i posledice koje se direktno tiču medija, što je bliže opisano u odeljku III ovog Izveštaja– Monitoring procesa usvajanja novih zakona.

b) Odbor za kulturu i informisanje Narodne skupštine je na svojoj sednici od 18.12.09, utvrdio svoju Listu od dva kandidata za izbor člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, na osnovu predloga udruženja radiodifuznih javnih glasila, udruženja novinara, profesionalnih udruženja filmskih i dramskih umetnika i udruženja kompozitora. Odbor je konstatovao da ovlašćeni predlagači ni u dodatnom roku od 15 dana nisu usaglasili listu sa Zakonom o radiodifuziji, jer su umesto dva, predložili tri kandidata. Udruženja novinara i medijskih udruženja predložila su *Gordanu Sušu* i *Branka Žujovića*, a profesionalna udruženja filmskih i dramskih umetnika i profesionalna udruženja kompozitora su kandidovala *Božidara Zečevića*. Stoga je Odbor, u skladu sa svojim ovlašćenjima dobijenim majskim izmenama Zakona o radiodifuziji, glasanjem izabrao dva od predložena tri kandidata za člana Saveta RRA i to: *Gordanu Sušu* i *Božidara Zečevića* i tu listu je dostavio Narodnoj skupštini radi izbora jednog od njih za člana Saveta RRA. Odbor nije dostavio ovlašćenim predlagačima nikakvo obrazloženje za ovakvu svoju odluku.

Interesantno je da Odbor nije uputio zahtev Narodnoj skupštini da ovu listu kandidata razmatra po hitnom postupku, kako je to učinio sa prethodnim listama kandidata, po kojima je Parlament odlučivao i već izabrao 4 člana Saveta RRA. Stoga je, u skladu sa Ustavom RS, za izbor petog novog člana Saveta RRA, za koga je mesto upražnjeno još od 17.02.09, preostalo ili da bude izabran na prvom redovnom zasedanju koje počinje prvog radnog dana u martu ili na eventualnom vanrednom zasedanju, koje se može održati na

zahtev najmanje jedne trećine narodnih poslanika ili na zahtev Vlade, sa unapred određenim dnevnim redom.

4. MINISTARSTVO KULTURE

a) Na sajtu Ministarstva kulture je 11.12.09. objavljeno saopštenje o usvajanju Zakona o izmenama i dopunama zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, sa osnovnim informacijama o samim izmenama. Iako u ovom saopštenju ne stoji jasno, navedenim Zakonom je nadležnost za nadzor nad njegovom primenom prešla sa Ministarstva kulture na Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu. Više o ovom Zakonu je napisano u odeljku III ovog Izveštaja – Monitoring procesa usvajanja novih zakona.

b) U svom saopštenju od 18.12.09, Ministarstvo kulture je osudilo pretnje i uvrede upućene Brankici Stanković, autorki emisije "Insajder" od strane predstavnika agresivnih grupa, kako je navedeno. Pored osude, Ministarstvo je navelo da će učiniti sve u okviru svoje nadležnosti da zaštiti novinare i omogućiti im da neometano obavljaju svoj posao. Celo saopštenje pogledajte [ovde](#). Pored toga, ministar kulture je, zajedno sa predstavnicima deset diplomatskih misija u Beogradu, dana 22.12.09. posetio RTV B92, dajući tako otvorenu podršku ovoj medijskoj kući i njenim novinarima koji se bave istraživačkim novinarstvom. Ovakva reakcija Ministarstva na otvorene pretnje smrću i govor mržnje usmeren prema Brankici Stanković i novinarskoj ekipi "Insajdera" RTV B92, je, prema saznanjima autora ovog Izveštaja, prva javna osuda ugrožavanja novinara i slobode izražavanja u Srbiji od strane ovog Ministarstva. Za pohvalu je podrška koju je Ministarstvo pružilo novinarima RTV B92, ali bi i ubuduće bilo dobro da ovaj nadležni organ javno reaguje na različite oblike ugrožavanja, kako samih novinara i njihovog rada, tako i slobode izražavanja.

c) U Beogradu je, u organizaciji Ministarstva kulture i Saveta Evrope, dana 14.12.09. održan Okrugli sto pod nazivom "Novi mediji - standardi Saveta Evrope". Učesnici Okruglog stola su bili predstavnici medijske industrije i profesionalnih udruženja, a interaktivna diskusija se odnosila na teme: Ljudska prava i novi mediji; Standardi Saveta Evrope za zaštitu ljudskih prava u novom medijskom i komunikacionom okruženju: dokumenti iz Rejkjavika; Medijska politika za novo medijsko okruženje i Medijska strategija Srbije i novi mediji. Ideja skupa je bila da se zajednički dođe do kvalitetnih i održivih rešenja za izazove sa kojima se srpska medijska scena suočava, a u skladu sa evropskim standardima i najboljom evropskom praksom.

d) Krajem decembra, u medijima su se mogle pročitati izjave predstavnika Ministarstva kulture o njihovim planovima za 2010. godinu, kada je reč o medijskom sektoru. Najavljeno je usvajanje Strategije razvoja medijskog sektora i nastavak transformacije medija u Srbiji. Prema izjavama nadležnih, očekuje se, pored ostalog, da se pred Parlamentom nađu Izmene i

dopune Zakona o radiodifuziji i Zakon o nedozvoljenom objedinjavanju i transparentnosti vlasništva javnih glasila.

Ovakve izjave su se mogle čuti i tokom 2009. godine, ali nažalost, ništa od toga nije bilo ostvareno. Radna grupa za izradu Strategije razvoja medijskog sektora i dalje nije ni formirana, i pored bučnih izjava nadležnih da je neophodno da se strategija što pre donese. Radna grupa za izradu izmena i dopuna Zakona o radiodifuziji je prešla pod okrilje OEBSa, nezadovoljna odnosom Ministarstva prema njenom radu, kao i donošenjem izmena Zakona o javnom informisanju mimo nje. Za Zakon o nedozvoljenom objedinjavanju i transparentnosti vlasništva javnih glasila se pretpostavlja da je negde u proceduri, ali se ne zna dokle se stiglo sa njegovim predlogom, niti kakav je njegov konačan tekst. Stoga bi bilo dobro da se u narednoj 2010. godini zaista i ostvare navedene izjave nadležnih, jer u suprotnom, medijski sektor će nastaviti ubrzano da propada, što neminovno utiče i na gubljenje dostignutog stepena demokratizacije u društvu, koji i inače nije dovoljno visok.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE

5. OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma

UO OFPSa je dana 02.11.09. doneo Novu tarifu naknada koje naplaćuje od korisnika. Odredbe tarife koje se odnose na tarifne skale za korisnike, sa uvećanim iznosima naknada, stupaju na snagu 01.01.2010. OFPS je tako iskoristio poslednju šansu da još jednom samostalno donese tarifu, pre donošenja novog Zakona o autorskom i srodnim pravima. Time je obezbedio njenu primenu do konačnog utvrđivanja visine tarife u skladu sa novim Zakonom. Navedeni Zakon više ne dozvoljava kolektivnim organizacijama da samostalno donose tarifu, već ih obavezuje na vođenje pregovora sa korisnicima radi postizanja Sporazuma o njenoj visini. U slučaju da ne bude postignut Sporazum, pa UO kolektivnih organizacija sam utvrdi predlog tarife, ta tarifa stupa na snagu samo ako Komisija za autorsko i srodna prava, u kojoj je ravnopravan broj predstavnika kolektivnih organizacija i korisnika, da pozitivno mišljenje o njoj. Ovde samo ističemo da je novom tarifom OFPSa, naknada za komercijalne TV emitere povećana sa dosadašnjih 0,70% do 1,25%, na 1% do 2% od ukupnog prihoda, dok je za komercijalne radio emitere naknada povećana sa 3% na 3,5% od ukupnih prihoda. Uz niz drugih loših rešenja (povećane minimalne naknade, ukidanje

klizne skale i sl.), povećane naknade ovu tarifu čine krajnje nepovoljnom za emitere i dodatno ih ekonomski ugrožavaju.

Novi Zakon o autorskom i srodnim pravima je donet 11.12.09, a na snagu je stupio 24.12.09. Pravne posledice koje će ovaj Zakon imati na kolektivne organizacije i emitere, obrađene su u odeljku III ovog Izveštaja– Monitoring procesa usvajanja novih zakona.